8. Urfa

F: Sizce Urfa'lı olmak ne demek?

M: Türkler açısından mı Suriyeliler açısından mı?

F: Genel olarak

M: Burası Hz. İbrahim'in şehri. İkinci babamız Hz. İbrahim. O açıdan her zaman yabancı ve yerliye kapısı açık insanlar. Burada fazla otel bulamazsın, ama Batıya gittiğin zaman su istersen musluğu gösterir. Burada öyle değil, su istersen ikram eder. Evini açar, yedirir, yatırır. Otelde yatırmaz yani. Türkiye'yi gezdim ben. Pek çok ili gezdim. Urfa daha farklı insanı daha sıcak. İnsanı çok iyi niyetlidir. Haşa sen yalan da söylesen sana inanırlar. Öyle insanımız var, hep iyi niyetli düşünüyorlar. Bunların içinde iyi olan da var kötü de. Her camii de bir abdesthane var. Yani deyim olarak. Her iyinin içinde bi kötü var. Dünya genelinde böyledir yani. Mardin, Van, Siirt'e gitsen farklı mesela burası.

F: Burası Mardin'den nasıl farklı?

M: Burası hem Sünni hem Süryani var. Mardin'de daha çok Süryani yaşar. Antep'e gidersin, kültürü farklı, yemeği farklı, sanayisi farklı. Burası tarımla geçinen bir il. Harran ovası tarımla işlenir. Burada daha çok tarım var, sanayi az. Yeni yeni gelişiyor ama.

F: Antep'ten nasıl farklı?

M: Burada Şanlıurfa'da hep aşiretler var. Benim mesela 7 çocuğum var, o nedenle genç neslimiz var. Genç nesi olmazsa bi ülkede ekonomi çöker. Yaşlı insanla, genç insan kuvveti aynı olmaz. İnsanlar yaşlanırsa iş yapamaz hale gelir. Ama Trakya'ya gidersin farklı insan bulursun, Karadeniz'de farklı insan. Mesela Karadeniz'de lazlar yaşıyor. Bu bölgede Araplar Kürtler yaşıyor. Antep'te Türkmen çok. Kürt ve Arap da var ama Türkmen çok.

F: Siz Arapça da biliyorsunuz?

M: Evet anadilim

F: Bu beyfendi kimdi?

M: Suriyeli kimliğinde Urfa yazıyor devlet de diyor ki Urfa'da kalıcaksın, ama adam çiftçi, Antep'e çalışmaya gidince sorun oluyor. O zaman Antep'teki göç idaresinden kimlik çıkarıcan diyolar. Devlet o kuralları koyuyor ki, bir suça karışırsa bulabilmek için. Sıkıntıları önlemek için ikametgah adresinin bilinmesi lazım. Bu evden bu eve taşındım diye beyan etmelisinn. Bu Türk için de geçerli Suriyeli için de. Kanunen yasak. O da haklı kendince, orada iş bulmuş. Ama devletin koyduğu kurala uymak zorundayız yapacak birşey yok.

F: Sizin mahalleniz nasıl bir yer?

M: Yaş olarak genç bir yer. %80 genç. 7-8 çocuk yapılıyor. Kenar mahalle olması dolayısıyla zengin insan yok. Fakir ve orta gelirli insanlar var.

F: Ne iş yapıyorlar?

M: Burada çiftçilikle uğraşan var. Hayvancılıkla uğraşan var. Tarım işçisi var. Yazın işte Eskişehir, Konya, Mersin, Adana'ya tarım bölgelerine gidip orada çalışıyorlar. Suriyeliler de Türkler de yapıyor bunu. İnşaat işçiliği yapıyorlar kışın. Yazın tarım bölgelerine mevsimlik işçi olarak gidiyorlar. Buranın gençleri İstanbul'da, Ankara'da çalışıyor. Ama aileler burada. Yazın gelirsinn buraya %80 gitmiş oluyo çalışmaya. Yazın kimseyi bulamazsın. Yaşlılar ve çocuklar çalışamayan kesim kalıyor. Burada işi olan çalışıyor burada olmayan göçüyor.

F: Dil olarak insanlar Arapça konuşuyor di mi burada?

M: Arap da var Kürt de.

F: Hangisi daha çok?

M: Bu mahallede Arap daha fazla. %30-40 Arap, %30-40 da Suriyeli var ayrıca. Kürtler diğer tarafta kalıyor.

F: %90 Arapça konuşuluyor.

M: Suriyeliler genelde Arap burada. Kürtler akşemsettin tarafında oturuyorlar.

F: Türk vatandaşları da çoğu Arap?

M: %70 Arap %30 Kürt. Bu mahallede

F: Burada çok Suriyeli var dediniz. Suriyelilerin hepsi aynı yerde, sokakta mı oturuyor yoksa farklı yerlerde mi?

M: Şöyle bu bölge gecekondu bölgesi bir de apartmanların olduğu bölge var. Her apartmanda 8 hane var. Gecekondularda tek hane var. Orada 2 Türk 6 Suriyeli var apartmanlarda. Burada hepsi yerli. %90'ı apartmanlarda yaşıyor.

F: Tek bir yerde değiller yani Suriyeliler?

M: Hayır hayır, karışık.

F: Günlük hayatında Türk vatandaşları ile Suriyeliler arasıdna muhabbet, alaka oluyor mu?

M: Tabii oluyor, çünkü dil aynı, bağ aynı, dini aynı. İster istemez bir alaka oluyor. Akraba olanlar çok burada. Çoğu kişi de evli burada mesela bir hanımım Suriyeli.

F: Arkadaşlık da var mı? Bu arkadaşlık nasıl gözüküyor? Yani arkadaşlık her ülkede farklı bir şey.

M: Tabii tabii arkadaşlar. Ama bazıları da sevmiyor Suriyelileri. Neden sevmiyorsun dendiğinde, "Evlerimizi, işimizi aldılar" diyorlar. İşimiz aksadı diyorlar. Suriyeliler ucuz çalışıyor. İşveren de ucuz işçi çalıştırmak istiyor. Beni alsa 200 liraya çalışmam ama Suriyeli 50 liraya tamam diyor. O da kendine göre haklı. Evime erzak alıcam diyor. Bu da etkiliyor vatandaşı iş olarak. Ben 10 yıl önce usta olarak 100 tl alıyordum. Bugün bir usta 100 tl alıyor, dolar 2 liraydı bugün 15 lira. Çalışan çok, nüfus artıyor. Nüfus çoğaldı, genç nüfus yok. Suriyeliler de çalışmak isteyince, iş bulmak zorlaşıyor.

İş aynı ama insanlar çoğaldı. Eskiden bir işi 1 kişi yaparken şimdi 10 kişi yapıyor. Bu da insanları iş aramak zorunda bırakıyor o zaman Adana'ya gidiyor, Ankara'ya gidiyor, İzmir'e gidiyor başka illerde çalışmaya çalışıyor.

F: Çoğu insan yani sevmeyenler azınlık mı?

M: Evet çoğunluk değil azınlık.

F: Çoğunluk ne düşünüyor?

M: Çoğunluk mecburi hallerde, akrabaları olduğu için evine almak zorunda. Gerektiği zaman evine alıcan sokakta bırakamazsın. O savaştan kaçmış, sen o insanı korumak kollamak zorundasın. İnsanlık namına diyorum. İnsan olarak yani.

F: Biz Türklerle Suriyeliler din kardeşiyiz deniyor basında, böyle bir şey var mı? Bu sizin için ne demek?

M: Bizim dinimizde Müslümanlar kardeştir. Hz. Muhammed'in yolundan giderek dinde kardeşizdir. Bir insan sevmeyebilirsin ama dinen kardeşindir. Müslüman dinine göre herkes kardeştir. Bunlar bizim peygamberimizinn emridir. Dine inananlar buna inanmak zorunda.

F: Siz böyle bir kardeşlik hissediyor musunuz?

M: Tabii, zaten bunu hissetmeseler onlara sahip çıkmazlardı.

F: Onların Müslüman olmaları sayesidne daha yakın hissediyor musunuz?

M: Tabii, dil, din ve akrabalık. Bunların 3'ü bir arada olunca misafir olarak almak zorundasın. Başka alternatifin yok. Neden alırsın bir de sokaktaki insanı, bu misafirperverliktir. Bu da Urfa'ya özgü bir şey. Burada insanlar insanlık namına onları evlerine alıyor. Çünkü örf ve adetler böyle. Buranın örf ve adetleri İstanbul'dan, İzmir'den farklı. Antep'ten bile daha farklı.

F: Demek ki buradaki örf ve adetler Suriyelilerden farklı?

M: Suriyelilerden değil. Sen şimdi Almanya'dan geldin sokakta kaldın ben seni evime alırım. Öyledir. Bizim sorumluluğumuz var.

F: Bu özellikle sizin akraba ve din kardeşleriniz için mi yoksa herkes için mi?

M: Yok herkes için.

F: Ama din kardeşleriniz özel?

M: Yok özelliği yok. Ama bu diyelim dışarıdaki insan gelir 1 gün kalır bu 10 gün kalıcak, kalmak zorunda. Ailesi var çoluğu çocuğu var sokakta bırakamazsın.

F: Bu mülteciler Suriyeli olmasaydı onlar Ukraynalı olsaydı nasıl olurdu?

M: Aynı olurdu, neticede o bir savaş mağduru. Azerbaycan'lı da olsa, Libya'lı da olsa. Savaş mağduru olarak. Müslümanlıktan öte insan, bunu kim yaratmış Allah yaratmış. Seni de Allah yarattı değil mi? Onun için sahip çıkmak zorundasın.

F: Yani onların başka bir dini olması sizi rahatsız etmez.

M: Yok niye etsin, o da insan ben de insan.

F. Genel olarak ne düşünülüyor Suriyeliler hakkında?

M: Kimi seviyor, kimi sevmiyor işimi elimden aldı diyor.

F: Farklılık var mı aslında?

M: Hangi konu açısından? Tabii her ülkenin, bölgenin bir yaşam tarzı var. Yani mesela Suriyeli öğleye kadar yatar. Sonra kalkar işe gider. Her ülkenin yaşam biçimi farklı olabilir. Mesela bir ailede bile farklı olabilir. Bir kardeş yatmayı sever diğeri çalışmayı. Bunlar çok farklı şeyler.

F: Buradakiler Suriyelilere daha hoş bakıyor genelde bunun sebebi nedir? Onların Müslüman olması mı sizin Müslüman olmanız mı?

M. Müslümanlıkla alakası yok ben dedim ya bunların çoğunun akrabalık bağı var. Bu gelen benim uzaktan akrabam. Amca çocuklarım var Suriye'de yaşayan. Biz savaştan önce de sürekli temastaydık.

F: En önemli şey akrabalık yani, din değil.

M: Yok hayır değil. Ama yani diyelim Ukraynalı geldi, bu bölge yine sahiplenir. Yemeğinden içmesine, ikametgahınna kadar sahiplenir. Ama tabii ki akrabalık gibi değil. Akraba oldu mu sokakta bırakmaz evine alır. Eskiden hacca gidenler burada kalırmış. Burada otel yoktu eskiden. Halk gidip hacca gidenleri alıp eve götürüp yedirip, misafir edip yolluyordu. Şimdi uçakla gidiyorlar, buraya uğramıyorlar. Eskiden burası güzergahtı hacılar için. Burada kalıyorlardı. Urfa'da bir gece kalıyorlardı. O bir gecelik halkın arasında geçiyordu. Eskiden kalan bir mirastır. Misafirperverlik bir mirastır yani.

F: Suriyelilerin buradaki yaşantıları sürecinde sizde bıraktıkları intiba neydi?

M: Tabii ki biz de istiyoruz savaş bitsin kendi evine gitsin. Bak az önceki adam bir ikametgah yapmak için kaç seferdir gidiyor geliyor. Yoruluyor. Yani insan bakımından. Ama kendi memleketi düzelse ben para versem de kalmazlar burada. Kendi memleketine gider. Eski düzenine devam eder. Ama burada o düzene devam edemez. Daha çok çalışıyor, burada hayat şartları zorlaştı. Suriye'de yaşam ucuzdu, onlar da oraya alışmış. Biraz ayak uydurması için çalışması lazım. Ki hayatını sürdürebilsin.

F: İdeal olarak dönebilir ama şu an savaş var dönemez?

M: 10 senedir burada ama iş de yok. Bazı bölgelerde savaş yok mesela oraya gidiyorlar.

F: Sizde bıraktığı intiba olumlu mu olumsuz mu?

M: Şöyle buraya geliyor, iş sahibinin işine yarıyor ucuza işçi çalıştırıyor ama onlar da eziyet çekyior. Burada fakir kalıyorlar.

F: Eğere Suriyeli sığınmacılar dönmek yerine temelli kalmaya karar verirse sizin mahallenizdeki insanlar buna karşı ne hissederdi?

M: Niye karşı olsun devlet çoğuna kimlik verdi. Doktora verdi, şirket sahibine verdi, diploması olan öğretmenlere verdi. Türkmen olana verdi. Bunların hepsine vatandaşlık verildi. Köylü, işçi olanlara daha verilmedi. Okuma yazmaları da yok.

F: Yani buradaki insanlara özel bir duygu vermez, alışmışlar yani.

M: Evet

F: Sizce Suriyeliler bir noktada Türk olabilir mi?

M: Yani benim eşim Suriyeli. Bak iki çocuğu var bu çocuklar Türk. Bu bayana niye verilmesin vatandaşlık çünkü hayatı artık burada olacak. Yani mesela burada doğan çocuklar var. Anne baba Suriyeli ama çocuklar Türk.

F: Bir de Araplaşacağız deniyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

M: Zaten Arap olan zaten Araptır. Benim dilim Arapça, benim soyum Arap ben Türküm diyemem. Ama vatandaş olarak Türküm.